

Forord

Temaet for NyS 63 er *Test, måling og vurdering*. Test, måling og vurdering af sproglige færdigheder har længe været en del af den anvendte side af sprogvidenskaben. Test bruges bl.a. i diagnosticering af læse-, skrive- og udtalevanskeligheder, i vurdering af kognitive skader, i andetsprogsundervisningen og i vurdering af jobegnethed. Nummerets fem tematiske bidrag diskuterer testning både fra et teoretisk perspektiv – *hvad* kan testes, og hvilke antagelser gør man sig når man tester? – fra et metodisk perspektiv – *hvordan* kan man teste og hvor pålideligt og gyldigt? – og fra et (uddannelses)politisk perspektiv – hvad er de samfundsmæssige konsekvenser af testning? Udover de fem tematiske artikler kan vi bringe en anmeldelse af Ruben Schachtenhaufens *Ny Dansk Fonetik* af Nina Grønnum.

De tre første bidrag præsenterer og diskuterer metoder til testning og screening af forskellige sproglige færdigheder:

I *Typisk udtale eller udtalevanskelighed? – En undersøgelse af eliciteringsmetoders betydning for opsporingen af børn med udtalevanskeligheder* undersøger Marit C. Clausen, Maja Bjerrum Larsen og Stine Blicher Christensen en screening for udtaleproblemer hos børn i treårsalderen. Undersøgelsen viser at to forskellige eliciteringsmetoder, henholdsvis imitation af voksenudtale og spontan udtaleproduktion fra barnets side, kan give forskellige resultater, og at valget af eliciteringsmetode derfor kan være udslagsgivende for hvilket resultat man får, og hvilke børn der (ikke) bliver opdaget i screeningen.

Marina Björnsdóttir, Ethan Weed og Nora Hollensteins bidrag *Påvisning af ordblindhed ud fra eye tracking-optagelser på dansk* præsenterer resultaterne af et forsøg på at udvikle en screeningsmetode for ordblindhed baseret på eye tracking-optagelser. Øjenbevægelser under læsning blev registreret hos to grupper af læsere, dels en gruppe af voksne ordblinde og dels en voksen kontrolgruppe. Forfatterne forsøger at udvikle maskinlæringsmetoder som kan afsløre systematiske forskelle i de store mængder af data. Resultaterne er lovende, og det kunne tyde på at øjen-

bevægelser kan indgå i diagnosticering af ordblindhed i fremtiden.

I artiklen *Udvikling og afprøvning af sætningsforståelsestest for voksne med dansk som andetsprog* præsenterer Mette Stidsen og Anna Steenberg Gellert en ny test af sætningsforståelse rettet mod voksne med dansk som andetsprog som kan bruges ved visitering til FVU-dansk og FVU-start. Testen går ud på at deltagerne skal udpege det billede der passer til en sætning de hører. Resultaterne fra afprøvningen af testen tyder på at den er både et pålideligt og et gyldigt mål for sætningsforståelse blandt voksne med dansk som andetsprog. Denne nye test kan, sammen med eksisterende test, bidrage til en endnu mere grundig afdækning af sprogforståelse hos voksne med dansk som andetsprog, hvilket blandt andet gør det lettere at give de rette undervisningstilbud.

Snarere end at diskutere enkelte test diskuterer de to sidste tematiske bidrag i højere grad hvad man kunne kalde 'testningens logik' eller 'testningskultur'.

Lars Holm belyser i *Sproglig evaluering af flersprogede – på tværs* hvordan 'sprog' er blevet og bliver forstået i diverse lovtekster, styreledsaber og testinstrumenter for sprogtestning af flersprogede børn. Fokus er især på hvordan flersprogede børns sproglige resurser bliver forstået, og hvordan de sproglige kompetencer der ikke er dansksprogede, bliver usynliggjort. Lars Holm konkluderer at sprogtest som ikke tager højde for at barnet taler andre sprog end dansk, både er teoretisk, metodisk og etisk problematiske.

I nummerets sidste artikel spørger Laila Kjærbæk, Hanne B. Søndergaard Knudsen, Kristine Jensen de López og Lars Holm: *Finder vi de sprogligt udsatte børn? En kortlægning og kritisk analyse af det nationale sprogscreeningsprogram i Danmark*. Artiklen bemærker at vi i Danmark har et udbygget sprogscreeningsprogram rettet mod at udpege børn i risiko for at udvikle sproglige vanskeligheder, og de spørger til effekten af denne indsats; altså om vi kan se at sprogligt udsatte børn bliver opdaget i tide, og om danske elevers læsefærdigheder har haft gavn af screeningsindsatsen. Forfatterne finder ingen indikationer på at screeningen har bidraget til opsporingen af sprogligt udsatte børn eller har forbedret elevers læsefærdigheder. Forfatterne diskuterer hvad dette kan skyldes, og giver deres anbefalinger.

Det er således en mangesidet belysning af temaet *Test, måling og vur-*

dering som vi kan præsentere: fra udtale til læsning og lytteforståelse, fra de detaljerede overvejelser og valideringer som går ind i udviklingen af den enkelte test, til effekterne og de sociale konsekvenser af sproglig testning generelt. Vi håber at bidragenes mange forskellige perspektiver virker inspirerende og tankevækkende.

Ved siden af de fem tematiske bidrag indeholder nummeret som sagt også en anmeldelse. I NyS 62 kunne vi bringe Nina Grønnums anmeldelse af Jan Heegård Petersen, Holger Juul, Nicolai Pharaos og Marie Maegaards *Udtalt*, som er en af de nye fonetisklærebøger for universitetsstuderende der er udkommet inden for de sidste år. I dette nummer anmelder Grønnum så en anden af de nye lærebøger, nemlig Ruben Schachtenhaufens *Ny Dansk Fonetik*. Når der på den måde er anmeldelser af to på overfladen meget ens bøger i to numre af NyS, giver det også uundgåeligt anledning til sammenligning af de to bøger samt mere generelle teoretiske overvejelser over dansk fonetik og fonologi.

Vi ønsker god læselyst med NyS 63.